

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.14. Non est as mortem. Amicis Dei, mala non sunt ad malum, sicut nec inimicis bona ad bonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

Tob. 3. 22. mentum nequaquam: Non enim delectaris in perditionibus nostris, dixit illa quae probe Domini callebat conditionem, Sara piissima: curi tunc illum cedis totaque illi molesta grauique insi- gis verbera? Numquid iuxta plagam percutientis se perussit, eum autem sicut occidit interfector eius, sic occisus est? Numquid forsitan Deus inimicus est, aut ut talis tecum agit, ut pro libitu ictum insigat, ea solum intentione, ut tibi caput aperiat, te feriat, te occidat? Hoc Dominus ignorauit, In mensura contra mensuram cum abiecta fuerit, iudicabis eam. Phrasim hanc eoultue: In mensura contra mensuram, q. d. cum hac & altera mensura, in hoc & hoc pondere metitur & expendit Deus missam peccatorum calamitatem, ut illum sibi subiiciens suam posse illi impertiri misericordiam: nullum vidi medicum qui praescribens medicam potionem, tanto studio appendat non per libras, nec per uncias, sed per dragmas, per monas per grana & media grana] qualitatem diagraidij vt recte contineat acentis infirmitati vel ad illius purgationem, aut etiam remedium.

XIII. Omnia in pondere & mensura Deus ordiat.

XIV. Quamnam Deo cogitationes pacis & non afflictionis.

Hiere. 29. 11.

Hanc doctrinam fundare potuit & confirmare: revates Hieremias ex eo quod ipsi Deo confituntur in Deo cogitandum (si fas est sic loqui) Domine mi, quid te mali habet? quae ista mentis attentio? quid sic animo suspensus perpendis? scito Propheta, voluerit me cogitationes, sed cogitationes pacis bonique publici, & in populo beneficium: Ego scio cogitationes, quas ego cogito super vos, ait Dominus cogitationes pacis & non afflictionis. Et quid hoc rei Domine? hoc ipsum est, quod tibi saepe saepius dixi, & nunc iterum repeto. Stat animo decerent, Regem Babylonia mittere super Hierusalem, vt eam obsideat, capiat, euer- rat, muros dissipet, templum incendat, aedificia diruat, totumque populum captivum abducat in Babyloniam, eamque miseram patiatu ibidem hic seruitutem annis septuaginta. Heu Domine mi: hanc sunt cogitationes pacis, & non afflictionis? illos decreuisti bellis lascessere, opes adimere, priuare libertate, seruosque eiecere ad annos vsque septuaginta: & ais: cogitationes cogito pacis, & non afflictionis? nemo me reprehendat: licet enim has illis immittam tribulationes, sumque ego ille, qui eas disponat, non tamen erunt afflictionis tribulationes; afflictiones ille paupertas illa, illa captiuitas, illa molestia non tibi illent sed vt per eas in seipsos reuertantur, sua peccata corrigant, ad meliorem vitam frugem emendantur, & certam concipiant de sua salute

fiduciam: Cogito cogitationes pacis & non afflictionis, vt dem vobis suam & spem seu expectationem: Ita Vatablus: hoc primum intendo, vt finem accipiat peccatum, vt tan-tem mei meminerint, & ad me conuertantur, a quo possum eximia sperare beneficia: habes hic, qua ratione in tribulationibus quas peruersi patiuntur, dicere possis, Non est ad mortem &c.

§ 24. Non est ad mortem. Amicus Dei, mala non sunt ad malum, sicut nec inimicus bona ad bonum.

SI hoc ferendum tibi sit iudicium (inquit D. Ambrosius) in infirmitatibus; & peccatorum aduersaribus inimicorum Dei quatuor potioritate idem ferendum est in amicorum eius se: totumque tribulationibus: Infirmitas hac non est ad mortem. Si non ex toto corde omnem humilitat peccatorem, quanto magis eum qui non ex toto peccauit: Vides iustum tribulationibus attutum? ne condemnaueris eum, nec a Deo desertum credideris, nec casum fuisse arbitris fortuitum, neue dixeris: sicine Deus excipit, sibi seruientes? eodem namque casu, quo amicus tuus est Dei de eius licet tibi infirmitate, paupertate, & labore eunniare: Non est ad mortem, non est ad damnum, sed pro gloria Dei, atque ad maiorem eius glorificationem: conformiter sublimi Diui Augustini ingenio spectare videtur Dominus quod de praclaro narratur Prophet. Elia. Trimulis etiam nota est: videtur Sarepta nae sanctitas, quae recepit in domum suam, seru- uentis sedula vari Elia eum in publicis m- triens angustijs, vt diximus antecedentibus die- bus: huic filius in lethalem cortuit morbum, ex quo humana deleruit: ad Eliam eueurit illa, gemens ploransque amarissime, dices mare lacrimarum heu Domine mi, si ius meus mortuus est: Propheta vero ad Deum conuer- sus, sic ait: Domine Deus etiamno viduam, apud quam vicumque sustentor, afflixisti, vt miseresceres filium eius: Legit Diuus Augustinus, eaque erat ordinaria lectio: O Domine restis huius viduae, cum qua ego habito, apud ipsum, in mala fecisti, vt occideres filium eius. Verba sunt haec, in quibus multi ceipitant: videntur enim formalem contra Deum, complecti querimoniam] quasi illum Pro- pheta arguat vt ingratum, & beneficij accepti im- memorem ac proinde rem malam facientem cum tamen ipsa Deo fuisset gratissima: Tu ma- le

D. Avgv. L. 2. qu. ad Simpl. 9. 5. Tom. 4.

II. Miratur Elias cur Deus viduae filium interfectum: 3. Rog. 17. 20.

Te fecisti: Proinde illa capere desiderans: Episcopum illum Sanctissimum consuluit Simplicianum, eum postulans explanationem. Advertit autem D. Augustinus causam huius difficultatis ex eo orti, quod hæc verba legentur enunciatione q. d. heu Domine mi, cum velut testis ocularis huius viduæ noveris ipse Sanctitatem, quam sustinet, male illi solus: *Et male fecisti filium eius interficere.* Sic nonnulli hæc lege: aut in non leue Propheta Sanctissimi dedecus, quasi ille tenera nimis, & iniusta Dei opus centuria perfringeret: ne sic illa legens, responderet ille sanctus sed interrogatū & quodam modo pariter, qualis illius viri est, qui advertens a viro sapientissimo fieri quidquam, quod sibi videtur imprudenter factum, cum interrogatione huc & illuc agitando caput, querit talemne talis commisit inepiam? q. d. tale quid a præclara eius nemo speraret futurum prudentia, & cum illud fecerit, aliquid in hoc prætulit, quod minime capimus. Ea præstati (aut ille) quædam sunt explicatio Sacrae Scripturae loca: quia illo modo cum pronuntiationibus & cum interrogationibus sentit erit legitimus: *Multa sunt in scripturis, quæ nisi illo modo pronuntientur, in contrarium sententiam recidunt sicut illud: quis accusabit adversus electos Dei? Deus qui iustificat &c.* Quocirca hæc intelligas eo modo, & perpende Prophetam qui tristitia hæc de morte filij sui matrem audiat enarrantem. Confestim Propheta in se reuertens, atque intelligens hæc Deo iubente fieri, ad ipsum convertitur: heu Domine mi, tu qui noli mulieris huius non vulgarem pietatem an eius interfecisti filium? an forsitan illi malum optas? an eius queris perditionem? *Tu male fecisti, ut interficeres filium eius?* Num ego tale quid de te credidero, tam ab omni ratione & iustitia alienum? ut obsequia iacturis, elemosinas immanitate, & pietatis opera morte compensares? tale quid de te, mihi optimè noto, nefas est suspicari. Virum noli aut cupisum, qui nec assem audeat expendere, nec aquam ad saturitatem bibere, qui tamen ad hospitium divertens, mille in eo ducatos expendit, quo audito caput agitas, atque: talis tam liberalis? talis tantalne fecit expensas contra naturalem suam inclinationem, innatamque consuetudinem? vir non ex voluptate hoc fecit sed aliquid suum in hoc prævidit emolumentum: hoc modo, ait Elias, & sic se res habuit: cessit etenim illa pueri mors in magnam Dei gloriam, apud populum illum, cessitque in matris non

leue commodum, in quo fides vira robustior evasit, nec non in eximium vatis honorem, qui ex illo opere hoc sibi profecit, ut post hæc Propheta crederetur esse veridicus, eiusque verba divinam haberent in populo venerationem, sic illa dixit fallaque mater est redimiro filio exultabunda: *Nunc in isto cognovi, quoniam vir Dei es tu, & verbum Domini in ore tuo verum est.* Hoc idem hodie adverte.

Accedunt ad Dominum sorores illæ, dicuntque, *Eccc quem amas infirmatur.* Amicus Dei & infirmus indubie non est ad malum: non enim novit Dominus amicitiam iacturis compensare: His matronis renuntia, sint bono animo: *Non enim est infirmitas hæc ad mortem.* Lazari aut earum desolationem, sed in magnum bonum, ad Dei eiusque filij, me ipsum intelligo, gloriam: quatenus illum a mortuis revocans, in ipsum credant, ad quos huius operis fama pervenit: ipsæ verò in fide fortius roborentur, & maiori solamine læta recreentur. Ex his simile fer iudicium, quotiescumque iustum videris laboribus, infirmitatibus, periculisque examinatum, imo etiam examinatum: *Non est ad mortem, sed pro gloria &c.*

Apud Salomonem sententiam lego satis d. 41. *Et* *Israhel* & iustitiam: *Bona creata sunt ab initio Eccli. 30.* sic peccatoribus mala: ita scribit Græcus textus, 30. *Vide* *Electis* quidquid Deus creavit, quidquid agit & *lanfen.* disponit, illis vergit in bonum, sicut è contrario IV. *Peccatoribus* in malum & animæ perditionem: *Mala bonum*: *Peccatoribus & impijs omnia in mala convertuntur.* Probat autem hoc longa factis inductione & explicare duobus nuntijs, quæ Deus in *bona ma-* *detur* & explicare duobus nuntijs, quæ Deus in *malum.* Prophetæ suo Israhel deserti præcepit: *unum re-* *malum.* *probo* in prosperitatibus suis: alterum electo *malum.* suis in adversitatibus; Propheta; Domine; curre *malum.* velociter in domum illius impij, quem si laetioribus videris eventibus exultantem, illi nomine *malum.* meo denuntia; penitet mei tædetque tui, *malum.* *va im-* *pio* in malum Domine. illum si invidetis novam *malum.* duxisse sponsam, & festivas sublimo gaudio *malum.* nuptias celebrantem, convivas ei assideat dignitate *malum.* primarios, ore facta acclamantes: *malum.* *dicito* *In malum.* Si licet persecutus maximi momenti & sententia impetrata favorabili, totus sit in *malum.* gaudio effusus, cui & tota civitas congratuletur: *malum.* *Si* ascendit ad regimen & dignitatem obtinuerit honorabilem ut factam *malum.* omnes illius collaudent sortem: *malum.* *Si* transactis pluribus in ætate annis filium *malum.* genuerit

III.
Modus
explican-
di loca
obscuro-
na.

genentis, statum suorum domusque columen
In malum: Non est hæc impij domus congratulatio-
 nis, quantumvis enim magna sint, quæ illi
 contingant bona, tandem ex sua peruersitate,
 in æternam eius cedent perditionem: nihil eo
 verius. Si Nembroi videris in primæuos gigan-
 tes tanto robore validum vt se tetra Dominum
 erigat, malè hoc illi cessit: etenim naturam in-
 duit Tyrannicam. Si Saulem regno præcellum,
 infeliciter: ex hoc enim superbus ultra modum
 intumuit. Si Aman benevolentia Regis subli-
 mem: Heu infeliciter, per hoc enim mortis ad-
 iudicatus interiit. Si Caipham pontificatu ve-
 nerabilem, si sacerdotes illos templi regimine
 & sacrificijs impeditos: *In malum.* Si Iudam vi-
 deris ad Apostolatam euectum, Euangelij præ-
 dicatorem, potestate super demones ipsamque
 mortem eminentem, de Sacratissimis Christi
 manibus tremendam nimis sumentem Eucha-
 ristiam illi denuntia: heu te miserum: *In malum.*
 Quinimo & hoc tibi liceret apprecari, idemque
 denuntiare, quod si salute gaudeas: *In malum.*
 Tu illam enim Deum offendendo dilapidas.
 Si affluant diuitiæ: *In malum.* Vt illas vanitati-
 bus decoqnas, pauperculos sineas fame languel-
 cere. Si auctoritate in Republica præfulgeas, *In*
malum: illa etenim arroganter intumescis, cum
 que qui vilioris est status, sub pedibus conteris.
 Si te Deus prole lætificet, *In malum.* Equidem il-
 lã vitiolam enutris & serua laxas voluptatibus,
 tauta namque est peruersi peccatoris iniquitas,
 vt velut aranea, seu serpens, ex ipsis proficuis
 floribus venenum exsugat sibi mortiferum, hoc
 est nuntium illud impio prosperitate gaudenti
 deferendum.

Ibis pariter in domum iusti meique amici,
 sic præcipit Deus, quem si videris aduersitati-
 bus afflictum, illi meo nomine bene precare:
Dicito iusto, quoniam bene. O quam mysticum est
 hoc nuntium! Domine, si videro iustum inge-
 miscentem ob charissimæ vxoris discessum, ami-
 cis circumcinctum consolatoribus, mortem
 que desinentibus? *Dicito iusto: quoniam bene,* pro-
 ficiat, si electum videro sustibus contulum? sit
 saluti. *In bonum.* Si eversa sit illi domus, & filij
 in ruina sepulti? *In bonum, Quoniam bene,*
 congratulor. Si nauis illi perierit ditissimis o-
 netaria mercibus? quod foelix faustumque sit
Quoniam bene. Si ad sententiam ducatur? num-
 quam melius: *Quoniam bene.* Eo namque sine
 sunt in domo iusti ea, quæ mundus mala nun-
 cupat, ad salutem. Si iustum videris Abel à fratre

Cain interemptum; in bonum, *Quoniam bene,*
 illi fausta apprecare: siquidem primus est mar-
 tyr. Si Iob opibus & salute priuatus vulneribus
 toto corpore sauciūm offenderit? *In bonum &c.*
 tibi congaudeo. Si Daniele inter famelentes
 leones residentem? bene tecum agitur. Si Hiere-
 miam videris in iudæam puto, si Iherosolima
 ignea diuisum, si tres pijissimos Adolescentes for-
 suaci traditos ardentissimæ: in bonum &c. sum-
 mopere lætor. Si Petrum videris Apostolorum
 caput in cruce distentum, si Stephanum lapidum
 imbre complutum, si Laurentium igitis exten-
 sum craticulis, si Apolloniam euulsis dentibus, si
 Agatham abscessis mamillis: *Dicito iusto, quoniam*
bene, ne mihi in domo iusti quæsieris, *In malum,*
 quæ namque tu mala reputaueris esse maxima;
 bona sunt illi maxima.

Qualis est hæc doctrina peccatores vobis in-
 pernam, vt vobis dicere possemus, miseret me
 velti: *In malum;* dum bonus afflictus superioribus,
 cum sitis adeo peruersi, merito diuiti Epuloni
 conferendi; per hæc enim mortem muenit
 sempiternam. O qualis hæc iusti consolatio, vt
 in grauioribus eorum tribulationibus, possimus
 illis congratulari, & apprecari; *Quoniam bene,*
 perplacet mihi, cum tantum diuina gratia robo-
 rati possint, vt ex atrocioribus infortunijs me-
 rita sibi lucrentur eminentiora; de quibus, &
 scalas sibi consciant quibus ascendant Dei re-
 gna possessuri, non mihi quæsieris *In malum in Rom. 8.*
domo iusti etenim; Diligentibus Deum omnia 23.
cooperantur in bonum.

Vt opinor in hoc spectat Deus, quod dixit
 per Isaiam, antiqua illa promissa per Moysen
 iam moriturum iurata electis suis legique diu-
 nx obseruatoribus, similiter & minas inflictas
 eius transgressoribus: *Si audieris vocem Domini Dom. 28.*
Dei tui: si custodias & facias omnia mandata eius 2.
& ceremonias: benedictus tu in ciuitate, & benedi-
ctus in agro benedictus eris tu ingrediens, & egre-
diens quod si audire nolueris vocem Domini Dei
tui: si facias omnia mandata eius & ceremonias Deus
maledictus eris in ciuitate: maledictus in agro ma-
ledictus eris ingrediens & maledictus eris egrediens, omnibus
 Est familiaris scriptura phrasîs, vt omne intel-
 lectum locum dicere, ciuitatem, & campum: quia
 quidquid est: aut frequens est populis, aut soli-
 tarium. Similiter vsitatum est, vt omnia compre-
 hendat alicuius opera, vel actiones, dicere: egres-
 sus & ingressus: ita S. Scriptura vt omnes expli-
 cet Dauidis ex vna & altera parte actiones sic
 ait: *Et egredietur & intrabit Dauid in conspectu 1. Reg. 1. 2.*
populi. 23.

populi: Deinde ut Achis Rex illi explicaret, qui am libere in conspectu eius omnia fecisset, que sibi placuerant illi sic loquutus: *Exitus tuus & introitus tuus mecum est in castris.* Dicit igitur Dauid pro aliquo deprecatus, ut omnia illi facta & opera succederent: *Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum.*

Hoc ergo significat Deus hanc fore reprobi calamitatem, ut omnia illi in malum conuertatur siue sit in ciuitate, & hominum fruatur societate: siue in solitudine, ab omni consortio separatus: hinc siue illi manum adiciat: siue negotiis ciuitatis siue agri prouentibus: sinistro cuncta succedent euentu: *Va impio in malum, id est, maledictus eris in ciuitate, & in agro: ingrediens & egredietur uerumtamen dicite in isto: quoniam bene.*

VI. Reprobis omnia cedunt in malum. Siue quidquam eueniat illi in ciuitate, siue in campo foris siue quod negotiatur hic siue quod alibi: *Benedictus in ciuitate, benedictus in agro: benedictus ingrediens & egrediens.*

VII. Hoc in fallor spectat: Christus in illo sublimi promisso facto amicis suis siueque Patris charissimis, ex mente D. Thomæ quam dicit esse mentem D. Augustini: *Ego sum ostium, ait Dominus (nemo uenit ad Patrem nisi per me.) Si quis per me introierit saluabitur & egredietur & egredietur.* *Ioan. lea. 1. & pascua inueniet.* Sum ostium per quod homines ingrediuntur, ut sint æterni Patris mei charissimi, & filij dilectissimi. Si quis per illum introierit, operam inueniet salutem, & nunc ingrediendo, nunc egrediendo pascua inueniet saluberrima: Quid per hoc inuis optimum bonorum sortem: illi namque diuina bene uel misericordia, quam illis confero, ambulauerunt sicut filij Dei, qui sine dubio in omnibus salutem inuenient, illisque omnia ad eam proficiunt: nec non ingrediendo & egrediendo quouis tempore quouis loco pascua inuenient uite fecundissima. Phrasis est Sacra Scriptura, qua declarat omnes alicuius actiones, ut dicat: *ingressus & egredietur, ut iam diximus? q. d. quidquid illis acciderit, in commodum erit, in uitam erit illis quæ illis tribulationes accidant, diuitiæ siue paupertas, ueniat salus, ueniat infirmitas: itaque sicut impius comparandus araneæ siue serpenti, cui peccus mortifero regurgitat ueneno, quocumq; se uertit, comedat flores, comedat delicias, omnia hæc uenenum eius augent intrinsecum; sic & bonus, instar Apis, quæ siue ingrediatur siue aluuario egrediatur, per illa siue per aliam tranuolet partem, illis insidet floribus, siue dulcioribus, siue amarioribus, hæc omnia in mel ei conuertuntur suauissimum; etenim uiscerum eius*

calor adeo excellens est, & uisifens ut ex omnibus uitam exurgat formetque optatissimam, talis est charitatis ardor in electorum cordibus; omnia namque illis ad uitam proficiunt, eamque ex omnibus eliciunt: *Diligentibus Deum &c.* Proinde in quocumque rerum euentu, sit ille infirmitas etiam lethalis, illi ex corde congratulatur: *Dicite in isto quoniam bene: infirmitas hæc non est ad mortem.*

Notandum cum Diuo Augustino arcæ Noë fabricam summo opere fuisse mysticam: quandoquidem Deus ipse illius Prototypum ita per signula delineat, ut eam per palmos, altitudinem, latitudinem, & profunditatem describeret & quidquid in ea faciendum præceperat, quamuis antem Diuus Augustinus enucleet mysteria, prius perpeuderat Origenes, quod ipse etiã expendit, ex Dei præcepto signa, ex quibus componeretur, debere esse quadrata, sic enim hæc uerba intelligit: *Faciet arcam delignis leuigatis.* Licet enim in rigore terminorum ligna notentur hic leuigata, tamen Septuaginta sic expōit *De lignis quadratis*, eoque sensu interpretatus est Diuus Ambrosius. Ne crederetis (ait Diuus Augustinus) hoc mysterio uacasse, imo præclaro commendatur si notaueris quadratam figuram, eam esse, quæ nulla parte, si cadat uacillet: *Quadratum est quod nulla uacillet ex parte, quinimo hæc ex causa sapientissimus Salomon ut securitati fundamentorum templi præceptet: Præcepti ut tollerant lapides grandes lapides prestosus in fundamentum templi & quadrarent eos.* Lapidem siue quadratum, si hunc in illam ieceras partem, firmus cadit, si in alteram, similiter. Voluit autem sub figura quadratorum lignorum, ex quibus arca componitur, delineare fideles ex quibus componitur Ecclesia, ut notat Apollonius Petrus qui si sint, non quales uidemus multos peccatores, sed quales esse conuenit, sancti iusti, semper fixo pede, ad quamlibet partem conuertant, consistant. Sanctitate præclarioribus teste Apostolo lapides sunt pretiosi & difficij Ecclesiastici, diuiniturque ad quodcumque elaborati, quia in quamlibet illos partem uertas, securi semper stant, & immobiles: *Quadrato lapide similis est iustus.* (Sic Diuus Augustinus) si qua uertatur non cadit; In ps. 88. nam quadratus lapis, quocumque eum uerteris semper stat. Ex ea parte qua lubet illum sumito, Confideta Iob diuitem & pauperem, sanum & infirmum, prole secundum & prole orbantum, semper pede stat immoto. Contemperate Abraham in propria & aliena regione; Dei dona & mandata recipientem ardua. Iustus recte

VIII. Mali ut aranea omnia conuertunt in malum. Hieron. Bap. de Lanza Tom. III.

Li. 10 de ciuit. c. 27. IX. Cur fabrica arca Noë ex quadratis lignis. Gen. 6. 14. Li. de Noë & arca. Loc. cit. X. Iusti ut lapides sunt constantes. D. Avv. In ps. 88. nam quadratus lapis, quocumque eum uerteris semper stat. Tom. 8.

comparaueris adamantibus, quos verbera non emolliant, nec infringant: *Omnia cooperantur in bonum.*

XI. Quantum sapio spectat Apostolus. illud quod expendit Diuus Gregorius nempe in atrio praeceps illius domus, quam Deus ostendit Ezechiel, sculptas fuisse calaturas palmarum; sic enim legitur: *Calatura palmarum in fronte eius hinc & inde;* Itaque domū illam intrantes siue ad dexteram desisterent, siue ad sinistram, calaturas offendebant palmarum; etenim illis omnia ad

37. D. GREG. D. Greg. vnum ex illis nempe ipsum Apostolum: *Per arma iustitia à dextris, & à sinistris per gloria in & ignobilitatem: per infamiam & bonam famam: hinc inde gestabat palmam, qui in aduersitate fortem alterum ciuem ad mentem reducere, & qualiter hinc inde palmam teneat demonstrare; beatus Iob cum enim esset viris orientalibus ditor, & prospera cuncta suppetere &c. misericorditer operibus erat intentus. Consumpti sunt greges, interfecti custodes, euersa domus, extincti filij, percussa caro, &c. palmam retulit, dicens: Si bona accepimus &c.*

XII. Ex praefatis elicit D. Hierony. explicationem verborum, quae David de viro iusto cecinit: *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, ad te autem non appropinquabis.* Aliquid quod tibi sit in malum. Videtur non congrue locutus: etenim supponit iustum latus habere manumque dexteram, nec vllam sinistram facit mentionem, an non sic dicendum cadent à latere tuo sinistro millia? nemo Dauidem arguat: ait Diuus Hieronymus; frustra namque in viro iusto sinistram quaesieris, ambae namque sunt dexterae, quia prospere illi & feliciter cuncta proueniunt; salus & infirmitas; opes & inopia, vita

D. HIER. & mors: *Omnia cooperantur in bonum;* horum enim symbolum est dextera: *Ego simpliciter dico:* D. CHRYS. quoniam iustus duas habet dexterarum: sicut *Ad qui Epist. 3. ad utraque manu pro dextera utebatur.* Similiter ex his Diuus Chrysostomus tibi non leue promebat lenimen, finetque Episcopo amico tuo Cyriaco. Sanctissimum doctorem graui vexabat persecutione, atque exilio imperatrix Eudoxia. Similiter Cyriacum amicum suum in exilium eiecerat suorum factio inimicorum. Mi charissimum & sine fater, mens mea est, aliquot tibi lenimen adferre exiliis, afflicto scribo afflicto, vexatus D. Chrysostomus cum enim tibi animum admittit eo ipso, quod solaretur. mihi illum comparauit, quando se mihi impera-

trix Eudoxia declarauit aduersarium; etenim hac me statim consideratione praeueniui. Quod ipsa in me potest exequi, quod mihi non sit ad salutem? Si ferrari iubeat, hoc pertulit Iaias: si puteo iniiciat, iniecius est Hieremias. Si fornaci comburendum tradat, in numerum referat albumque Babylonis adolescentum. Si leonibus esca proieciat: Daniel ero. Si me crucifigat: Petrum imitabor. Si capite truncari iubeat confors ero Pauli. Si me in sterquilinum eiciat vulneribus saucium, ipsi Iob me asidere putauero: Etenim ego cum à ciuitate fugarer, nihil horum curabam, sed dicebam intra memetipsum: si regina uult me exulem, agat quidem in exilium: Domini est terra & plenitudo eius. Si uult seare fecet: idem passus est & Iaias. Si uult in caminum conicere, idem passus sum: tres illi pueri &c.

Eodem argumento seipsum armauit illustris. XV. finus Diuus Basilius ut reuert Diuus Gregorius Eadem Nazianzenus. Imperator Valens haereticus A. ualuit D. Basilius. nianus bello vexate decreuerat Catholicos, ut Basilius. autem uidit Basilius totis viribus ut mirum. &c. *Orat. in neum stare pro Dei Ecclesia pastorem inuicit. laudibus: finum, ad eum misit praesidem inhumana Bar. Basilius fo-*

barie notissimum, ut eum si non promissis salte 157. minis flecteret: illum igitur coram se iubet adduci, quem truculentis cepit agitare terribilitatis, cui D. Basilius, nihil horum, quae mihi graui obiciat, reformido, respondet ille: mille te modis conficiat: bona proferiba, extortit amandabo, cruciatibus exercebo, morte delebo ferocissima: *Bonorum, inquit ille, proserptione, exiliis, cruciatibus, mortem &c.* Nunc, inquit Basilius minus timeo, bonorum meorum non timeo proserptionem: etenim nulla mihi suppetunt. Si exilio dannaueris, peregrinum me in terra constitabor, si cruciatibus multiplicaueris, coronas mihi palmasque multiplicabis, si morte animaduerteris, ad aliam transibo vitam hac multo felicior: *Bo-*

D. BAST. *norum praescriptions obnoxius non sum, cum nihil habeam, exilium non cognosco, quia nullo loco circumscriptus sum, mors pro beneficio mihi loco erit & citius me ad Dominum transmittet.* O quanta haec uobis, amicis Dei, consolatio: *Infirmas haec non est ad mortem sed pro gloria &c.*

Duos hic considera: vnum Deo familiarem 44. & amicum, alterum peccatorem & inimicum, XVI. amicus censetur David ad mensuram diuini Exemplo cordis & voluntatem compositus, inimicu Sau-paret in lem dico, quem cum Deus ad Regiam extulisset Saule & dignitate, illi tamen ingratus pertinax fuit, & David. refractarius, qua ratione haec illi omnia prouenerunt: omnia in malum. Sic doctissimus expli-

erat Lyranus illud Spiritus Sancti de ipso testi-
monium iuxta nostram vulgaram lectionē: Saul
pugnabat per circuitum, & quocumque se verte-
bat, superabat. Ex Hebræo verò sic: Quocumque
se vertebat impius agebat vel impius fiebat. Quili-
bet successus illi præter voluntatem & sinistro
sydere euenit. Si eum gigas Goliath pronocet
ad certamen, ad eius hoc cedit depressionem, si
eundem David superet, rabida tabescit inuidia:
Si David non itet in conspectu eius, arreptio
spiritu moritur Lymphaticus. Si præsens adfit,
conatur eum lancea transigere; si non respon-
det illi loquiturque Deus, oblitus refugatur, si
non respondet, Satanicam consulit Pythonissam,
si successus euentum ignoret, angustatur, si præ-
scierit, quia dicit ei Samuel, corruit exanimis,
si Philisthæis non se opponat, si vicius illis res-
sistat, ipse eum filiis suis, totoque exercitu in
montibus Gelboe cæsus victusque prosternatur:
hæc est reprobi miseranda calamitas, ait Di-
uus Hieronymus illa Hieremiæ verba interpretat-
us: De malo ad malum egressi sunt: Nihil
illis ad bonum, sed ad malum omnia pronen-
iunt, & de vno ad aliud velut per quos-
dam gradus ad profunda vsque inferni prola-
buntur.

1. Reg. 14.
27.

Hier. 9. 3

XVII.
Ita Dau-
di præ-
dixit
Abigail.

1. Reg. 15.
27.

Quo successu Davidi euenctæ proneniunt: ad
voluntatem, ad animi sententiam, in bonum,
hoc illi subtili indicauit loquendi formula pru-
dentissima illa Abigail oratione illa adeo elo-
quenti, vt eam Spiritus S. de verbo ad verbum
descripserit: Domine mi rex, hoc tibi primum
sit studium, vt Sanctus sis, & ab omni peccato
spiritum tuum serues impollutum: quod si fece-
ris, vates tibi prædico: si quis inimicus in te in-
surrexerit tibi damnum illaturus, erit anima tua
custodita quasi in fasciculo viuientium; eius lu-
bet verba audire: *Malsitia non inueniatur in 10*
omnibus diebus vita tua. Si enim surrexerit ali-
quando homo persequens te, & quarens animam
tuam, eris anima Domini mei custodita, quasi in
fasciculo viuentium apud Dominum Deum tuum:
aduerit noster Cardinalis Caietanus ex Hebræo
legi: erit anima tua custodita quasi in fasciculo
vitarum: quia enim latina phrasis non admittit
vitarum: cum nomen Vita non habeat plurale
translulit interpretes, in fasciculo viuientium. q. d. si
eor tuum mundum seruetur diuinæ consecratæ
amicitiæ, non dubium erit, quin omnia tibi ad
vitam euenient optatissimam: erit, ait illa, ani-
ma tua seruata in fasciculo vitarum, quocumque
namque se vertet & in quamlibet se partem in-

sciat, vitam inueniet: sicut ille qui in medio
turmæ militaris custoditus ad quamlibet se ver-
tat partē, illis semper occurrit: sic & anima tua,
inter vitas custodita, si morbus ingruerit, si hos-
tes insurrexerint, si te cognati tui persequan-
tur, si tibi deficiat alimentum, hic, ibi, alibi, vitæ
semper occurret, ita vt nihil tibi ad mortem
succedat infelicitet. Idem & vobis dico Chri-
stiani: si iusti essetis, si Dei amici, quid obsecro
vobis posset ad mortem euenire: & quæ potest
vobis accidere mors, quæ vobis non sit ad vi-
tam? hoc in ipsis Apostolis perpende, in Martyri-
bus, in Confessoribus, in omnibus Sanctis, quam
in rei veritate cognosces eorum Cruces, gla-
dios verbera, & carceres esse: Non ad mortem sed
pro gloria &c. hoc ipse Christus in parabola vi-
næ & palmitum exposuit, eam enim quæ for-
cundior est, putat seinditque seuerius, & eius
reprimat luxuriam agricola: non vt illam per-
dat, sed: *Vt fructum plus auferat.* Hac de causa Ioan. 15. 2.
primæ nota electis grauiore immittit tribula-
tiones, quas admittit imperfectis, earum illos non
subiciens occasionibus. Expendit D. Grego-
rius id quod Spiritus Sanctus narrat ad rem ap-
positè: *Cum emisisset Pharaon populum, non eos*
duxit Deus per viam terre Philistij, qua vicina
est, reputans ne forte pœniteret eum, si vidisset
aduersum se bella consurgere, & reuertetur in
Ægyptum: sed circumduxit per viam deserti, qua
est iuxta mare rubrum. Egressi sunt filij Israel
de Ramesses: illuc enim omnes conuenerant,
& planum illis patebat iter ad sinistram per ter-
ram Philistym: hæc enim vicina erat terræ pro-
missionis, ad quam proficiscebantur: sed antiqua
erat illis cum Israelitis contentio. vnde statim
arma capere debuissent, & perpetuo cum illis
certare dissidio, si veritas regionem illam iter
arripere: vnde ab illis populum Deus abduxit,
& ad dexteram direxit per desertum Ethim: Pro-
fectique de Socoth castra metati sunt in Ethim in
extremis finibus solitudinis: tibi namque nullis oc-
currerent hostibus: quocirca Deus illis cū aduer-
sarijs belli sustulit occasionem: cum enim tunc
temporis nec viribus, nec animo, nec robore
præstaret: noluit vt velut enervi & vecordes ti-
merent: timor autem illos ab incepto deterteret
itinere, & regressū meditarentur: etenim animo
& viribus debilis, illico despondet & captu n de-
ferit iter: iudicat enim si tato sit labore proceden-
dum, fatius esse regredi & ab incepto repedare
itinere, vt autē Israelitas & timor & cordis ig-
nauia, qua egressi fuerant de Ægypto, non com-
pelleret

cap. 13.
Exo.
13. 17.
XVIII
Deus
popu-
lū ad-
huc
imbeci-
litem
non
exer-
cui
labo-
ribus.
112
pelleret

29 pelleret ad remeantem, idcirco graues illis Do-
 30 minus non permittit tentationes, non angustias,
 31 non occasiones. Sic Rupertus, sic Gregorius, sed
 32 illos velut in humeros tollit per regionem, in
 33 qua nulla sit illis cum victis contentio, bellorū
 34 nulla armorumque commotio, licet id fiat illos
 35 circumducendo & iter prolongando: hoc enim
 36 illud significat: *Circumduxit eos*. q. d. illos Deus
 37 in gyro custodiuit & circumvallauit ne quis il-
 38 los offēderet inimicus, quocirca decreuit vt per
 39 deferta proficiscerentur, vbi omni timore infini-
 40 corum sublato, possent tanto secutiores, & sine
 41 vlla mali suspitione iter suum proficere, quini-
 42 mo hoc verum esse credidero, quod illud: *Cir-
 43 cumduxit eos* idem sit quod Moyses ait: *Cir-
 44 cumduxit eum & dicit: & custodiuit quasi papillam
 45 oculi sui*. Verum tamen cum eos iam vidit in
 46 virtute & spe proficisse, quam de Deo eos ha-
 47 bere conueniebat, eos excepit velut amicos sibi
 48 familiares maioribus exercens eos laboribus,
 49 non facili aquarum rubri maris amaritudine: si-
 50 quidem ad vberiorum amicorum suorum vtili-
 51 tatem, amarioribus vult illos examinare tribula-
 52 tionibus.
 53 *Hom. 1. ad* Legat' curiosus lector D. Chrysostom' vbi non
 54 *populum.* imitanda probat elegantia, octo commoda quæ
 55 *XX.* Deus in suorum amicorum pratendit benefi-
 56 *Odo cō-* cium: dum illos laboribus exercet, & in firmi-
 57 *moda* tibus: primum: illos vult in humilitate confirma-
 58 *tribula-* re sicut D. Paulum: *Ne magnitudo reuelationum.*
 59 *tionis.* Secundum: vt dum homines eorum opera per-
 60 *1. Cor. 12.* pendunt eminentiora, ac prodigia, non eos vt
 61 *7.* Deos venerentur sicut D. Paulo contigit & Bar-
 62 nabæ in Lycaonia. Tertium: vt suam Deus de-
 63 monstrat virtutem, qui per adeo infirma opera-
 64 tur instrumenta: hoc enim significatur per illud:
 65 *2. Cor. 12.* *Virtus in infirmitate perficitur.* Quartum: vt sint
 66 *6.* patientiæ speculum, sicut Ioh' non enim sine tri-
 67 bulatione patientiæ virtus innotescit: hoc indi-
 68 cat. *Tribulatio patientiam operatur.* Quintum: vt
 69 omnibus constet aliam superesse vitam, in qua
 70 Deus præstita sibi rependit obsequia: cum in
 71 hac seueris suis exerceat aduersitatibus. Sex-
 72 tum: vt ceteri ad discant, suas patienter ferre tri-
 73 bulationes: hoc enim argumento, suos Christus
 74 animauit ad patientiam discipulos, Prophetarum
 75 exemplo: *Sic enim persecuti sunt Prophetas, qui sue-
 76 runt ante vos.* Septimum: vt omnem tibi rescin-
 77 dat excusationem, cur sanctorum non imiteris
 78 vestigia: cum ex infirmitatibus quas patientur,
 79 tibi liquido constet, illos tibi ossibus carneque
 80 similes existitisse: sic enim loquitur D. Iacobus:
 81 *Iaco. 5: 7.* *Elias homo erat similis vobis passibilis.* Octauum: vt

cognoscas bona hæc terrena non esse vera bo-
 na: quandoquidem illa suis tribuat inimicis: nec
 terrena mala vera similiter esse mala, cum illis
 suos repleat amicissimos.

§. 15. Pro gloria Dei. Virtus Deus amicorum
 suorum bonis, ad gloriam suam, sicut
 illi Dei bonis, iuxta legem optima amici-
 tie.

Non est infirmitas hæc ad mortem, ait Do-
 minus, sed vt glorificetur Filius Dei per eam,
 & sic se res habuit: etenim huius occa-
 sione infirmitatis, ac mortis, opus effecit, quo
 nullum eorum hominibus edidit eminentius:
 ratione cuius in eum crediderunt, & Dominica
 Palmarum tanto fuit exceptus triumpho. sicut
 dicendum est. Quis Domine, non miretur hoc,
 quod impendio salutis vitæque pauperum tibi
 gloriam laudemque conquiras? Aufergo cū de-
 timento terrij glorificari vis & exaltari? multa
 hic SS. Patres præclara cogerunt: quidam enim
 aiunt Deum absolutum esse omnium Domini detri-
 cique licere de nobis, nostraque vita p: libitu meo.
 mento.
 quo tu de clamyde tua bonisque disponis: di-
 cunt alij: nullam fieri iniuriam: enim nostris
 virtus rebus ad damnum sed ad magnam vtili-
 tatem quam in nobis per illud ipsum operatur,
 quod nobis incommodo esse indicamus: non-
 nulli, nullum fieri gratiam si nostris vtatur, vt
 illa remittat meljora: sed proposito vobis inha-
 reus dico, vñ sequi ex altero. An non d. ci. La-
 zarum amicum esse Christus notum sit igitur bo-
 nae pro verbum amicitia: *Amicum omnia com-
 munita.* Quod comicus vocat: *utis verbum.* Sunt Manu. in
 amici quid vñ, & vt propria habeat alterius bo-
 na: quibus vt proprijs in commodum suum vñ
 nemo contradicit. Domine indigeo clamyde tua:
 ecce tibi gladio tuo: illum sume, & quidquid
 mihi est tuo placeat arbitrio. Hæc est, ita hæc
 est vera amicitia, si namque in illo desierit, a-
 mor non est verus. Pe pendet quantum sit Deus
 amicus hominis: etenim illi concessit illi omni-
 bus, quæ possidet, vt suis vñ, domine, celi tui Sua Deus
 mihi sunt necessarii, vt desinant mihi influen- omnia
 nas, Sol, qui me per diem illuminet, & Luna nobis
 per noctem: illis vivere pro beneplacito: Domi-
 ne, opus est mihi Angelis tuis, qui me custo- in signū
 dian, custodiant. Domine indigeo tuis Prophe- amicitie
 tis, qui mihi cum vitæ suæ discrimine verbum
 Dei disseminet: *Propter Osee 6: 5.*
 hæc